

Síla slov

Jak velký vliv mohou mít slova na lidi kolem nás? A mají vůbec nějaký? Na tyto otázky je překvapivě jednoduchá odpověď. Slova jsou považována za nejpoužívanější prostředek v komunikaci mezi lidmi navzájem. Těžko si dokážeme představit svět, kde by byla lidstvu odepřena schopnost verbální komunikace. Slova jsou všude kolem nás, obklopují nás každý den a působí na nás víc, než si dokážeme sami připustit. V souvislosti s tímto tématem pronesl čínský filozof Konfucius větu: „Kdo nezná váhu slov, ten nemůže znát lidi.“

Nejen dnes, ale i v lidských dějinách plnilo slovo velice důležitou úlohu. Myslím tím jak slovo mluvené, tak psané. Kolik bychom měli informací o dávných kulturách, kdyby tehdejší lidé nezaznamenávali své myšlenky formou literárních děl? Nejrůznější dochované eposy či báje nám dávají téměř jasnou představu o tom, jakou podobu měl tehdejší svět a jak lidé žili. Co se českého národa týče, nebýt slavného kronikáře Kosma, neměl by náš národ v záznamu ani nejmenší zmínku o dějinách před datem jejího sepsání a mohli bychom si pouze zkoušet představit tehdejší dění na našem území.

Jako zástupce postav novodobých dějin bych zde zmínila jméno Adolfa Hitlera, který si svými dlouhými projevy získal důvěru národa a byl díky tomu uctíván. Opět se můžeme ptát, jaký by byl svět, kdyby nebyl Hitler tak dobrým řečníkem a nevěděl by, jakou silou jeho slova působí. Jeho osobnost bych zařadila mezi lidi, kteří si jsou silou svých slov velmi dobře vědomi a nebojí se ji používat k nejrůznějším účelům ve svůj prospěch.

Jelikož se se slovy člověk setkává den co den a je téměř nepřetržitě vystavován jejich vlivu, zabývají se zkoumáním jejich působení na člověka vědní disciplíny psychologie a sociologie. Obě vycházejí z předpokladu, že beze slov by nebylo možné uskutečnit mnoho důležitých věcí v lidském životě. Řečí lidé vyjadřují své pocity, potřeby a myšlenkové pochody, aby je mohli předat světu.

Pro lepší pochopení tohoto problému si zde nastíníme svět, ve kterém by od samotného počátku nebylo možné jakkoli komunikovat pomocí slov. Nebyla by zachována žádná literární památka z jakéhokoliv období historie, pravěkem počínaje.

Přišli bychom o požitek ze čtení některých antických děl, která v nás probouzí nejrůznější emoce a sblížují nás s tehdejšími lidmi. Představme si situaci, za které by známí fyzikové nezapisovali své poznatky pro následující generace. Jak vyspělá by byla dnešní společnost? A jak by vypadaly společnosti dávných věků, kdyby babylonský král Chammurapi nedal sepsat první zákoník? A kdyby žádný zákoník nikdy neexistoval? Celý svět by byl zahlcen beztrestným zločinem a všude by se vyskytovalo působení kriminality. Celá situace by mohla být právem nazvána apokalypsou, nebýt mravních zásad lidí, kteří jsou ovlivňováni náboženstvím.

Tato úvaha ovšem nabízí další otázku. Byla by za podmínek neznalosti slova vůbec možná existence náboženství? Jedním z podkladů pro náboženství jsou právě svaté knihy, jako např. Korán či Bible. Pokud by ale nikdy nedošlo k jejich sepsání, pravděpodobně by nevznikala žádná náboženství. A i kdyby ano, žádné by se neudrželo mezi lidmi dlouho, jelikož by nebylo možné jej slovy šířit mezi ostatními lidmi. Za zmínku také stojí fakt, že dle teorie stvoření Bohem byl svět stvořen právě pomocí Božích slov.

Z výše uvedených úvah je patrné, že by byl tento svět ovládnán naprostým chaosem a nestabilitou a nevypadal by ani zdaleka tak, jak jej dnes známe. Pokud by vůbec kdy existoval.

Na tomto místě bych ráda zmínila jeden reálný příběh. Odehrává se v nejlidnatějším městě spojených států, v New Yorku. Na ulici vyhřáté poledním sluncem sedí na staré dece muž bez domova. Je sám, opuštěný, a především slepý. Jediným jeho majetkem je papírová cedule, na níž stojí nápis: Jsem slepý, prosím, přispějte. Téměř každý kolemjdoucí zaznamená toto sdělení, ale většina pokračuje v chůzi dál bez jediného projevu soucitu. Jednoho dne si ale cedule povšimla kolemjdoucí paní. Bez jediného slova uchopila ceduli do rukou a její obsah přepsala. Poté ceduli vrátila na původní místo a bezdomovec jen slyšel, jak se její kroky vzdalují. Neměl ani nejmenší tušení, co si o této situaci myslet. Jak později zjistil, nemusel si myslet vůbec nic, jelikož osud vše již rozhodl na něj. Toho dne kolemjdoucí darovali chudému bezdomovci podstatně větší peněžní částku, než na kterou byl zvyklý. Byl tím překvapen a potěšen tak, jak už dlouhá léta nebyl. K večeru, když se lidé již vraceli z práce domů, vycítil bezdomovec přítomnost oné paní, která mu tehdy přepsala ceduli. Cítil vděčnost, líbal jí nohy a samozřejmě se zeptal,

co právě stojí na jeho ceduli. Paní mu odpověděla: „Napsala jsem to, co zde stálo předtím, ale jinými slovy.“ Bezdomovec ze srdce děkoval a paní opět odešla. Na ceduli stálo: Je nádherný den, a já ho nemůžu vidět.

At' už považujeme tento příběh za reálný či smyšlený, dokazuje nám, jak je v životě důležité umět volit ta správná slova. Slova jsou ve skutečnosti silnou zbraní, se kterou je užitečné umět dobře zacházet. Je velice snadné člověka našimi slovy ranit, a hlavně je nemožné vzít již vyřčené slovo zpět. O tom, že je užívání řeči v určitých případech lepší omezit, pojednává také známé rčení: „Mluviti stříbro, mlčeti zlato.“ Je škoda, že si tuto skutečnost neuvědomuje spousta lidí, se kterými se denně setkáváme. Ale jak by vypadala naše společnost, kdyby všichni užívali pouze správných a neškodných slov, si jen stěží dokážeme představit.

Z této práce je patrné, že jsou slova vybavena obrovskou silou. Není pochyb o tom, že slova odjakživa měnila a stále mění podobu světa a život bez nich by znamenal žít jako na jiné planetě. Beze slov se zkrátka neobejdeme.